

VILJANDIMAA OMAVALITSUSTE LIIT

VILJANDI MAAKONNA ARENGUSTRATEEGIA 2035+

TEGEVUSKAVA

Viljandi, november 2020

Viljandi maakonna arengustrateegia elluviimise instrument on tegevuskava, mis vaadatakse üle kord kahe aasta tagant (vajadusel sagedamini) ja korrigeeritakse vastavalt olukorra muutumisele.

Kehtiva Viljandi maakonna arengustrateegia 2035+ aluseks on Viljandi maakonna 2014. aastal vastuvõetud arengustrateegia, mida täpsustati 2018. aastal. Viljandi maakonna arengustrateegia 2035+ tegevuskava aluseks on 2014. aastal vastuvõetud strateegia tegevuskava 2018. aastal korrigeeritud versioon, kuhu 2020. aastal on saanud ettepanekute alusel sisse viidud muudatused. Ettepanekud muudatuste tegemiseks esitasid: Mulgi vallavalitsus, Põhja-Sakala vallavalitsus, Viljandi linnavalitsus, Viljandi vallavalitsus, Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia, Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool, Viljandimaa Arenduskeskus, Politsei- ja Piirivalveamet, Eesti Rahva Muuseum, Viljandimaa Omavalitsuste Liidu kultuurinõunik ning Eesti Maaülikooli Polli Aiandusuuringute Keskus.

Korrigeeritud tegevuskavast on välja jäetud varasemates versioonides olnud ja tegevuskava korrigeerimise ajaks ellu viidud tegevused.

Viljandi maakonna arengustrateegia 2035+ tegevuskava on läbiarutatud ja heaks kiidetud Viljandimaa kohalike omavalitsuste volikogude poolt.

1. arengusuund: Inimkapitali arendamine

Arengusuuna eesmärgiks on tagada olukord, kus on:

- piisavalt eestvedajaid, kes suudavad luua inimesi Viljandimaale toovaid ja siin hoidvaid töökohti; kes tagavad hea ettevõtlus- ja majanduskeskkonna ning aktiveerivad kodanikuühiskonda;
- majanduskasvu tagamiseks piisaval arvul tööturul hakkama saavaid inimesi, kes väärtustavad elukohana Viljandimaad;
- sidus, koostöövõimeline elanikkond.

1.1. Tippspetsialistide Viljandimaal töökohtade loomine

Töökohtade olemasolu annab võimaluse Viljandimaale asumiseks. Tippspetsialistide teadmised loovad eeldused parimate otsuste vastuvõtmiseks. Nende sissetulekud on eeldatavasti kõrgemad, mis võib positiivselt mõjutada Viljandimaa kaubandust ja teenuste turgu.

1.1.1. Erinevate oskusteabekeskuste loomine või Viljandimaale toomine

Oskusteabekeskus on ettevõtte, asutus või organisatsioon, mis jagab oskusteavet nii maakonna sees kui ka väljapoole ning kus leiavad rakenduse oma valdkonda põhjalikult tundvad spetsialistid.

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
1.1.1.1.	Maamajanduse oskusteabekeskuse loomine Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskooli baasil	Viljakas maa on Viljandimaa tugevus. Maa efektiivne kasutamine ning aktiivne elu maal eeldab kompetentsi. Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskoolis on loodud eeldused oskusteabekeskuse kujunemiseks.	Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool
1.1.1.2.	Pärandtehnoloogiate oskusteabekeskuse loomine	Viljandimaal on välja kujunenud pärandkultuurialane kompetents, mille levitamiseks ja suurendamiseks on vajalik luua vastav struktuur.	TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool
1.1.1.3.	Eesti Pärimusmuusika Keskuse arendamine	Viljandimaa on kujunenud Eesti pärimusmuusika keskuseks. Vastav oskusteabekeskus vajab pidevat arendamist.	Eesti Pärimusmuusika Keskus

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
1.1.1.4.	Üle-mulgimaalise käsitöökeskuse rajamine ja käsitöömeistrite organisatsiooni loomine	Käsitöömeistrite organisatsiooni loomine võimaldab korraldada ühisturundust ning ühtlustada hinnakujundust. Tekib tugev keskus käsitöömeistrite võrgustikule, tugevneb koostöö.	MTÜ Mulgi Kultuuri Instituut MTÜ Mulgimaa Arenduskoda
1.1.1.5.	Psühhiaatria-alase oskusteabekeskuse loomine SA Viljandi Haigla baasil	Viljandi haiglal on pikaajalised kogemused psühhiaatriliste haiguste ravimiseks. Ülevabariigilise teenuse arendamiseks on vajalik oskusteabekeskuse loomine.	SA Viljandi Haigla
1.1.1.6.	Erivajadustega laste ja perede nõustamis- ja oskusteabekeskuse loomine ning arendamine	Erivajadustega laste ja nende perede nõustamisteenuse väljaarendamine kõikides maakonna haridusasutustes.	kohalikud omavalitsused Sotsiaalministeerium
1.1.1.7.	Elukestva õppe oskusteabekeskuse loomine ja arendamine	Tänapäeva ühiskonnas on elukestev õpe üks viisidest toimetuleku tagamiseks. Samas puudub mehhanism, kuidas elukestev õpe reaalselt tegevusteks muuta. Vastav oskusteabekeskus on mehhanismi loomise esimeseks etapiks.	Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool Viljandi Kutseõppekeskus TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia Eesti Töötukassa Viljandimaa gümnaasiumid Haridus- ja Teadusministeerium
1.1.1.8.	Puuetega inimeste, sh puuetega laste perede nõustamise oskusteabekeskuse loomine	Nõustamisteenus toetab puuetega inimeste ja nende perede toimetulekut. Raske- ja sügava puudega lapsehoiuteenuse ja tugiteenuste arendamine.	Viljandimaa Puuetega Inimeste Nõukoda kohalikud omavalitsused SA Perekodu Sotsiaalministeerium

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
1.1.1.9.	Ökoloogiliselt puhta kohaliku tooraine töötlemis- ja logistikakeskuse loomine	<p>Ökoloogiliselt puhta kohaliku tooraine töötlemis- ja logistikakeskus ühendab järjest laienevat tootjate võrgustikku maakonnaüleselt, lisandunud uued teenused loovad eeldused mikro- ja väikeettevõtete arenguhüppeks.</p> <p>Keskuse ülesanded:</p> <ul style="list-style-type: none"> * hoida kasvataja ja toidutegija kokkulepitud kogused teatud perioodi vahelaos; * pakkuda piirkonna tootjatele võimalusi keerulisemaid hoiutingimusi vajavate köögi- ja puuviljade säilitamiseks; * pakkuda piirkonna elanikele võimalust osta kohalikku ja puhast toorainet; * pakkuda piirkonna tootjatele ja elanikele võimalust kasutada erinevaid teenuseid; * kasvatada tootjate ja huviliste kompetentsi koolituste, seminaride, talgute jms korraldamisega; * pakkuda erialapraktika võimalust kutse- ja kõrgkoolide õppuritele; * pakkuda piirkonnas toodetud kohaliku ja puhta toidu ühise turustamise võimalust Tallinna ja Tartu suunal. 	<p>MTÜ Viljandimaa Toiduvõrgustik OTT LEADER tegevusgrupid Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool ettevõtjad Eesti Maaülikooli Polli Aiandusuuringute Keskus</p>
1.1.1.10.	Haridusvaldkonna tugispetsialistide keskuste loomine	<p>Viljandi Päevakeskuse juurde on loodud laste ja perede osakond, kuhu on koondunud haridusvaldkonna tugiteenuste pakkumine. Keskuse arendamise ja uute keskuste loomisega paranevad võimalused haridusvaldkonna tugiteenuste pakkumiseks.</p>	kohalikud omavalitsused
1.1.1.11.	Kohalike omavalitsuste ühisameti käivitamine tugiteenuste osutamiseks	<p>Luuakse kohalike omavalitsuste ühisamet, mis osutab omavalitsustele tugiteenuseid – raamatupidamine, personaliarvestus, väärtemenetlus, infotehnoloogia haldamine, hankemenetluste läbiviimine.</p>	kohalikud omavalitsused

1.1.2. Kompetentsikeskuste loomine või toomine Viljandimaale ja olemasolevate arendamine

Kompetentsikeskused loovad Viljandimaale keskmisest kõrgemat kvalifikatsiooni nõudvaid töökohti. Kompetentsikeskused toovad teadmised ja teenused Viljandimaa inimestele lähemale.

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
1.1.2.1.	Tervise- ning loodustoodete kompetentsikeskuse arendamine Pollis	Loob toiduainetööstuse- ja põllumajandusettevõtetele või põllumajandussaaduste tootjatele võimaluse kiiremaks arenguks turul ning tekitab seeläbi konkurentsieelise. * võimaluste loomine Polli kollektsoonade ja üksuste avamiseks kooliõpilastele, üliõpilastele, ettevõtjatele ja turistidele; * Polli aiandusuuringute keskuse katseköögi sisustuse uuendamine; * koekultuuris paljunduse labori koos vajaliku kasvuhoonega rajamine; * Polli aiandusuuringute keskuse hoonetes taastuenergia kasutusele võtmine; * kompetentsikeskuse Plantvalor hoone laiendusena majutus ja kontoriruumide rajamine; * kompetentsikeskuses Plantvalor teenuste valiku laiendamine tootearenduse terviklahenduste ja tehnoloogiasirde suunal.	Eesti Maaülikool Eesti Maaülikooli Polli Aiandusuuringute Keskus Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool Mulgi vallavalitsus
1.1.2.2.	Sõltuvushaigete ravi ja rehabilitatsiooni kompetentsikeskuse loomine	SA Viljandi Haiglal on keskuse loomiseks olemas vastavad eeldused ja kogemused.	SA Viljandi Haigla Sotsiaalministeerium Tervise Arengu Instituut

1.1.3. Riigiasutuste hoidmine ja toomine Viljandimaale sh maamajanduse ja kultuurivaldkonna institutsioonide kontsentreerimine Viljandimaale

Riigiasutustes on keskmisest kõrgemat kvalifikatsiooni vajavad töökohad. Maakonna arenguks on oluline tunnetada riigi kohalolekut maakonnas: see suurendab usku maakonna arengu jätkusuutlikkuse, aga toob ka riigi poolt pakutavad teenused inimestele lähemale. Loomulik on riigiasutuste struktuuri optimeerimine, aga e-riigis võivad töökohad asuda ka väljaspool pealinna. Maamajanduse ja kultuurivaldkonna (eelkõige pärimuskultuur) institutsioonide kontsentreerimine Viljandimaale on maakonna traditsioone arvestades loogiline.

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
1.1.3.1.	Jätkata võimaluste otsimist riigiasutuste Viljandisse toomiseks või siis Viljandis tegutsevate riigiasutuste tegevuse laiendamiseks	Tegevuskava koostamisel konkreetseid ideid üles ei kerkinud, kuid vajadus suurendada riigi osalust Viljandimaal on jätkuvalt olemas.	Viljandimaa Omavalitsuste Liit.

1.2. Ettevõtjapotentsiaaliga inimeste hoidmine ja toomine Viljandimaale

Atraktiivsete töökohtade olemasolu on elanike sisserände esmaseks tingimuseks. Atraktiivseid töökohti loovad ettevõtlikud inimesed. Kui maakonnas on ettevõtlikke inimesi, kes suudavad maakonnas luua atraktiivseid töökohti, siis tulevad siia ka inimesed, kes need töökohad täidavad. Strateegiliselt oluline on luua sobiv keskkond, et võimekatel inimestel tekiks soov panustada Viljandimaa arengusse. Oluline on võimekate inimeste leidmine.

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
1.2.1.	Ettevõtjapotentsiaaliga inimeste Viljandimaal hoidmise ja siia toomise strateegia koostamine	Ettevõtjapotentsiaaliga inimesi ei ole Viljandimaal piisavalt, samuti puudub selge nägemus, kuidas tagada nende arvu kasv. Vajalike tegevuste otsimise protsess tuleb käivitada. Välja töötada kontseptsioon, strateegia ja seejärel tegevuskava.	Viljandimaa Arenduskeskus Viljandimaa Omavalitsuste Liit TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia
1.2.2.	Noori spetsialiste Viljandimaale toovate ettevõtjate toetamise süsteemi väljatöötamine	Toetada ettevõtteid, kus asuvad tööle noored spetsialistid, kes soovivad valida Viljandimaa töö- ja elukohaks.	Viljandimaa Arenduskeskus Viljandimaa Omavalitsuste Liit TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia
1.2.3.	Ettevõtjate toetamine konkurentsivõime tagamiseks	Ettevõtjakoolituste korraldamine, toetussüsteemide loomine, algkapitali leidmise võimaluste otsimine ja selle teemaline nõustamine.	Viljandimaa Arenduskeskus kohalikud omavalitsused Eesti Maaülikooli Polli Aiandusuuringute Keskus TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia, ettevõtjad ja ettevõtjate organisatsioonid

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
1.2.4.	Ettevõtjate, kodanikuühiskonna eestvedajate, aktiivsete inimeste tunnustamine	Tunnustamine näitab, et hoolitakse, et tunnustatavad tegelevad Viljandimaale oluliste asjadega. Seniste tunnustusüritustega jätkamine. Vajadusel uute ürituste loomine.	Viljandimaa Omavalitsuste Liit Viljandimaa Arenduskeskus kohalikud omavalitsused

1.3. Koostöövõimekuse tõstmine ja –võrgustike arendamine

Tasakaal koostöö ja konkurentsi vahel tagab ühiskonna efektiivseima arengu. Eelkõige on vaja süvendada arusaama koostööst kui edu tagamise võimalusest ning arendada oskusi ja soovi koostööd teha.

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
1.3.1.	Ettevõtjate ümarlaudade süstemaatiline korraldamine Viljandimaa erinevates piirkondades	Ettevõtjate vahelise infovahetuse, koostöö ja ühiste algatuste koordineerimine.	Viljandimaa Arenduskeskus, kohalikud omavalitsused, Viljandimaa Omavalitsuste Liit
1.3.2.	Ühisturundamise ja –tegevuste võrgustike arendamine	Koostöös on otstarbekam tooteid ja teenuseid turundada, Piirkondlike toiduvõrgustike tekke ja tegevuse toetamine. Võrgustikele toimivate välismesside ja toodete tutvustamise võimaluste kohta informatsiooni vahendamine.	Viljandimaa Arenduskeskus, ettevõtted, mittetulundusühingud, LEADER tegevusgrupid

1.4. Kodanikuühiskonna arendamine

Viljandimaa areng ei ole võimalik kodanikke kaasamata. Viljandimaal on häid näiteid kodanikuühiskonna toimimisest, kuid selle aktiivsus ei ole veel piisaval tasemel. Eelkõige on oluline teadlikkuse kasvatamine kodanikuühiskonna võimalustest, seda ka ettevõtjate seas.

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
1.4.1.	Kodanikuühiskonna tegevuste tutvustamine, nendes osalemise võimaluste pakkumine maakonna kodanikele	Ühisaktsioonide korraldamine maakonna elanikele, et nad saaksid võimaluse panustada ühiskonda ja tunnetada kogukondade/kodanike endi tähtsust.	Viljandimaa Arenduskeskus MTÜ Viljandimaa Kodukant kodanikuühendused Riigi Tugiteenuste Keskus LEADER grupid

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
1.4.2.	Piirkondlike kogukondade tegevuste aktiveerimine	Läbi erinevate koolituste, heade praktikate jagamise, õppereiside ja küla sädeinimeste motiveerimise paraneb piirkondlike kogukondade tegevus. Iga kodanik saab panustada oma kogukonna arengusse. Koostöö naabritega, kogukonna liikmetega loob turvatunde. Aktiivne kogukond meelitab antud piirkonda elama uusi inimesi. Toimiv kogukond on hea partner kohalikele omavalitsustele ja teisele riiklikele struktuuridele.	Viljandimaa Arenduskeskus MTÜ Viljandimaa Kodukant kodanikuühendused, kohalikud omavalitsused Riigi Tugiteenuste Keskus SA Kodanikuühiskonna Sihtkapital
1.4.3.	Kodanikuühenduste poolt pakutavate teenuste kvaliteedi tõstmine ja nende teenuste tutvustamine (s.h sotsiaalne ettevõtlus)	Kodanike teadlikkuse tõstmine läbi sotsiaalse ettevõtluse, on võimalik anda oma panus piirkondliku elu-olu arengusse, ühiskondlike kitsaskohtade lahendamisesse – puuetega inimeste tööhõive, eakate sotsiaalne toimetulek, külade toimetulek jne.	Viljandimaa Arenduskeskus Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustik, LEADER tegevusgrupid

1.5. Viljandimaal hariduse kvaliteedi tõstmine, kättesaadavuse tagamine

Viljandimaa koolivõrk on suhteliselt hästi välja arendatud, kuid maakonna rahvastiku arengust tulenevalt vajab olemasolev koolivõrk aeg-ajalt üle vaatamist ja korrastamist. On oluline, et korrastamise käigus ei kahaneks laste võimalused haridust, sh huviharidust saada. Hariduse kvaliteet ei ole kunagi liiga hea. Viljandimaa kõige tähtsamateks suundadeks on lasteaedades antava alushariduse kvaliteedi tõstmine; erivajadustega laste õigeaegne toetamine; Viljandimaa gümnaasiumites antava hariduse võime konkureerida vabariigi teistes gümnaasiumites antavaga; IKT ja LTT õppe võimaluste laiendamine üldharidus- ja huvikoolides; kaasava hariduse põhimõtete rakendamine üldhariduskoolides; konkurentsivõimelise kutsehariduse arendamine maakonnas.

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
1.5.1.	Ettevõtlikkuse õpetamine ja majandusõppe juurutamine üldhariduskoolides, TÜ Viljandi Kultuuriakadeemias ning kutsekoolides	Majandusalased teadmised toetavad noorte ettevõtlikkuse arengut ja toimetulekut ning valikute tegemist võimalike tulevaste ettevõtjatena.	Viljandimaa Omavalitsuste Liit Viljandimaa üldhariduskoolid TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia Viljandimaa Arenduskeskus Viljandi Kutseõppekeskus Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
1.5.2.	Viljandimaa ja siinsete piirkondade kultuuriloo ning rahvakultuuri õppeprogrammi väljatöötamine ning üldhariduskoolide õppekavadesse lõimimine	Kohaliku ajaloo ja kultuuripärandi tundmine suurendab võimalust noorte jäämiseks Viljandimaale või siia pärast õpingute lõppu tagasipöördumiseks.	Viljandimaa Omavalitsuste Liit Viljandimaa üldhariduskoolid Haridus- ja Teadusministeerium Viljandi Muuseum TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia Viljandi Kutseõppekeskus Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool Mulgi Kultuuri Instituut
1.5.3.	Säästva arengu põhimõtteid toetava hariduse edendamine Viljandimaa haridusasutustes	Koolil on oluline koht keskkonda ja säästvat arengut toetavate väärtushinnangute kujundamisel.	haridusasutused Keskkonnaamet MTÜ Kasvukesk Riigi Metsamajandamise Keskus Tipu Looduskool MTÜ Lilli Looduskeskus MTÜ
1.5.4.	Andekate õpilaste toetamise programmi väljatöötamine ja ellu rakendamine	Üldhariduse õppekava ei toeta andekate laste arengut piisavalt. Toetamise heaks näiteks on Taibukate Teaduskooli loomine ja arendamine.	haridusasutused aineühendused MTÜ Taibukate Teaduskool
1.5.5.	August Kitzbergi nimelises Gümnaasiumis tegutseva Mulgimaa tehnoloogia õppekeskuse arendamine	Loodus-, täppis- ja tehnoloogiateaduste õpetamine annab tulevikus suuremad valikuvõimalused edasi õppimiseks ning tõstab tehnoloogiaalast kompetentsi.	haridusasutused Mulgi vallavalitsus
1.5.6.	Koolieelsete lasteasutuste ja huvihariduse õpetajate palkade viimine üldhariduskoolide õpetajatega samaväärsele tasemele	Haridustöötajate (õpetajad, koolijuhid, tugispetsialistid) palgad on madalad kõikides haridusastmetes ja tuleb leida võimalusi nende palgatõusuks. Lubamatult suur haridusasutuste palgalõhe. Esmane prioriteet on tõsta töötasu madalamat palka maksvates haridusasutustes.	kohalikud omavalitsused haridusasutused

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
1.5.7.	Robootika- ja tehnoloogiataristu väljaarendamine koolides ja õpetajate koolitamine robotika ja tehnoloogia valdkondades	Erinevate tehnoloogiate koolis õpetamine suunab rohkem inimesi tehnoloogiaalaseid õppima ja tootmises töötama.	kohalikud omavalitsused haridusasutused
1.5.8.	Viljandimaa haridusõrgu arengu seire ja olukorra analüüsimine	Arvestades Viljandimaa demograafilist olukorda on vajalik maakonna koolivõrgu seire (sh ka investeeringute planeerimine) kolme aastase tsüklina.	Viljandimaa Omavalitsuste Liit SA Viljandi Hariduse Arengufond
1.5.9.	Investeeringud Viljandi linna haridusasutustesse	* Viljandi Lasteaed Karlsson * Keskkonnahariduse ja tehnoloogiamaja * Viljandi Huvikool * Viljandi Lasteaed Krõllipesa Krõlli õppehoone * Viljandi Lasteaed Männimäe	Viljandi linnavalitsus
1.5.10.	Investeeringud Viljandi valla haridusasutustesse	* Viiratsi lasteaed * Tarvastu Gümnaasium * Kolga-Jaani kool	Viljandi vallavalitsus
1.5.11.	Investeeringud Põhja-Sakala valla haridusasutustesse	* Suure-Jaani Kool * Olustvere põhikool * Kõpu põhikool * Lahmuse kool * Suure-Jaani Lasteaed Sipsik * Vastemõisa Lasteaed Päevalill * Kõo Lasteaed Tähekild * Suure-Jaani Noortekeskus	Põhja-Sakala vallavalitsus
1.5.12.	Investeeringud Mulgi valla haridusasutustesse	* Abja Gümnaasium * A. Kitzbergi nim. Gümnaasium * Mõisaküla kool * Halliste põhikool	Mulgi vallavalitsus
1.5.13.	Investeeringud kutseõppeasutustesse	Jätkusuutliku õpikeskkonna ja õppetehnoloogia arendamine kutseõppeasutustes.	kutseõppeasutused, Haridus- ja Teadusministeerium
1.5.14.	Investeeringud SA Perekodu	Hariduslike erivajadustega lastele lasteaiarühmade asutamiseks hoone rajamine SA Perekodu juurde.	SA Perekodu Viljandimaa Omavalitsuste Liit, kohalikud omavalitsused

1.6. Viljandimaa elanike tervisepotentsiaali tõstmine

Inimkapitali arendamise kontekstis eelkõige inimeste tervisekäitumise alase teadlikkuse kasvatamine.

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
1.6.1.	Viljandimaa tervise- ja heaoluprofiili tegevuskavas aastateks 2019-2022 kavandatud tegevuste elluviimine	Viljandi maakonna arengustrateegi 2035+ lisas 2 on Viljandimaa tervise- ja heaoluprofiil, mis sisaldab ka tegevuskava aastateks 2019-2022. See tegevuskava on osa Viljandi maakonna arengustrateegia 2035+ tegevuskavast.	Viljandimaa tervise- ja heaoluprofiili tegevuskavas aastateks 2019-2022 toodud vastutajad ja partnerid
1.6.2.	Traditsiooniks saanud rahvaspordialaste ürituste jätkuv korraldamine ning uute lisandumine	Rahvaspordiüritused toetavad Viljandimaa positiivse maine kujunemist. Näiteks: * Suurjooks Ümber Viljandi järve, * Mulgi rattamaraton, * Viljandi linnajooks, rahvamatkad jne	ürituste korraldajad kohalikud omavalitsused
1.6.3.	Viljandi haigla juurde loodud spordimeditsiini kabineti arendamine	Sportlaste, nii rahva- kui võistlussportlaste, tervise kontroll on oluline vahend sportimisega seotud terviseriskide vähendamiseks.	SA Viljandi Haigla Viljandimaa Spordiliit
1.6.4.	Kohaliku toidu propageerimine	Teadlikkuse tõstmine tervisliku toidu eelistamise olulisusest. Kohaliku toidu propageerimine ja kasutuselevõtmine haridusasutustes. Kohaliku ja tervisliku toidu kättesaadavuse tagamine. Taluturu rajamine Suure-Jaani linna.	ettevõtjad LEADER tegevusgrupid MTÜ Viljandimaa OTT Eesti Maaülikooli Polli Aiandusuuringute Keskus

2. arengusuund: Ettevõtluskeskkonna ja majanduse arendamine

Arengusuuna eesmärgiks on tagada olukord, kus

- Ettevõtjatele tegutsemisvõimaluste loomine: Viljandimaal ettevõtlusega tegeleda soovivad inimesed leiavad toetamist; ettevõtjaid ei tõrjuta, vaid neile on loodud head tingimused.
- Viljandimaa majanduse areng on Eesti keskmisest kiirem.
- Viljandimaa ettevõtjad teevad tulemuslikku ja jätkusuutlikku koostööd nii omavahel kui ka avaliku sektoriga.
- Viljandimaale tullakse ning jäädakse atraktiivsete töökohtade loomise võimaluse tõttu.

2.1. Ettevõtlusaktiivsuse suurendamine läbi koolituste ja ettevõtluskeskkonna parandamise

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
2.1.1.	Alustavate ning tegutsevate ettevõtjate nõustamis- ja arendusteenuste kättesaadavuse tagamine maakonnas	Koostöös kohalike omavalitsustega saab pakkuda maakonna erinevates piirkondades nõustamisteenust ja välja töötada piirkonnaomased tugitegevused ettevõtlusaktiivsuse säilitamiseks ja suurendamiseks.	Viljandimaa Arenduskeskus kohalikud omavalitsused Eesti Maaülikooli Polli Aiandusuuringute Keskus,
2.1.2.	Väike- ja pereettevõtluse toetamine	Väike- ja pereettevõtlus on positiivne tegevus, mis väärib tunnustamist ning millega tegelejate baasil on hea võimalus arendada suuremaid firmasid loovaid ettevõtjaid.	Viljandimaa Arenduskeskus ettevõtjad Viljandimaa Omavalitsuste Liit LEADER tegevusgrupid Eesti Maaülikooli Polli Aiandusuuringute Keskus
2.1.3.	Noorte ettevõtlikkuse arendamise programmi rakendamine maakonnas	Noorte ettevõtlikkuse arendamine hõlmab aktiivset eluhoiakut kujundavate koolituste, laagrite, rahvusvaheliste projektide korraldamist ja noorte oma initsiatiivikuse arendamist kogu maakonnas. Toimuvad koolitused, koostööprojektid, kohalike ettevõtete külastused, kogukonnapraktika jms. Õpilas- ja minifirmade programm, juhendajate koolitamine jms.	Viljandimaa Arenduskeskus ettevõtjad Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool Viljandi Kutseõppekeskus TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia Viljandi Gümnaasium
2.1.4.	Õppivatele noortele suvise töötamise võimaluste loomine	Võimalus suvel töötada on noortele oluline töökogemuste saamiseks ja kutsevalikul.	Viljandimaa Arenduskeskus, ettevõtjad Viljandimaa Omavalitsuste Liit
2.1.5.	Programmi „Ettevõtlik Kool“ rakendamine Viljandimaa koolides ja lasteaedades	Haridusprogramm „Ettevõtlik Kool“ on suunatud ettevõtliku õppe integreerimisele koolisüsteemi, et tõsta hariduse kvaliteeti ning seeläbi noorte edukust elus.	Viljandimaa Arenduskeskus Haridus- ja Teadusministeerium
2.1.6.	Tööstus- ja ekspordipotentsiaaliga ettevõtetele tugiteenuste osutamine	Eesti majanduse mootoriks on eelkõige eksport. Viljandimaa on kõrge tööstuspotentsiaaliga maakond. Aitamaks parendada maakonna tööstus- ja ekspordi potentsiaaliga ettevõtete konkurentsivõimet ning lisandväärtuse kasvu, tugitakse neid koostöös riigi tugistruktuuridega, kohalike omavalitsustega ning asjaomaste ettevõtetega.	Viljandimaa Arenduskeskus ettevõtjad Viljandimaa Omavalitsuste Liit

2.2. Kutseharidust andvate koolide arendamine

Peamisteks suundadeks on tööturu vajadustele vastava hariduse andmine, konkurentsivõime tõstmine kutseharidusmaastikul (kutsekoolid on üleriigilise piirkonnaga, kuid Viljandimaale on oluline, et siin säiliks kaks kutseharidust andvat konkurentsivõimelist kooli), kutsehariduse omandamise tingimuste parandamine ning võimaluste loomine soovitud hariduse saamiseks

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
2.2.1.	Kutseharidusasutuste õppekavade arendamine piirkonna, vabariigi kui ka Euroopa tööturu vajadusi silmas pidades	Koostöö ettevõtjatega ning Töötukassa koolitusvajaduste sh täienduskoolituskursuste vajaduse väljaselgitamine. Paindlik õppekavade arendamine lähtudes tööturu vajadustest. Õpipoisikoolituse pakkumine.	Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool Viljandi Kutseõppekeskus Viljandimaa Arenduskeskus kohalikud omavalitsused Haridus- ja Teadusministeerium
2.2.2.	Kvaliteetse ettevõttepraktika sh praktika juhendamise kindlustamine ettevõtetes	Kvaliteetne õppija praktika juhendamine ettevõtetes toetab õpilaste eriala omandamist ning kutseõppeasutustes toimuva koolituse kvaliteedi arendamist lähtudes ettevõtja vajadustest.	Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool, Viljandi Kutseõppekeskus Viljandimaa Arenduskeskus kohalikud omavalitsused Haridus- ja Teadusministeerium
2.2.3.	Üldhariduskoolide õpilastele valikkursuste (eelkutseõpe) võimaldamine maakonna kutseõppeasutustes	Üldhariduskoolide õppekavade täiendamine valikkursustega (eelkutseõppe õppekavadega), mis toetavad esmaste erialaste teadmiste saamist maakonna kutseõppeasutustes.	Viljandimaa koolid Viljandimaa kutseõppeasutused kohalikud omavalitsused Haridus- ja Teadusministeerium

2.3. Olemasolevate ettevõtlusalade ja -inkubaatorite arendamine ning uute kavandamine, loomine ja turundus

Hea teemaplaneering kiirendab ettevõtete asutamist ja arendamist, annab kindlustunde perspektiivseks tegutsemiseks. Tööstusalade loomine näitab maakonna valmisolekut ettevõtlust reaalset toetada. Heast võimalusest üksi ei piisa, oluline on ka ettevõtjate teavitamine.

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
2.3.1.	Ettevõtlusalade arendamine vastavalt omavalitsuste üldplaneeringutele	Ettevõtluse arengu ja töökohtade loomise soodustamine ettevõtlus- ja tootmispiirkondade planeeringute tagamise ning tehnilise taristu väljaehitamise teel.	kohalikud omavalitsused ettevõtjad

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
2.3.2.	Ettevõtlus- ja tööstusalade kaardistamine, arendusvõimaluste väljaselgitamine ja informatsiooni aktuaalne hoidmine	Ettevõtlus- ja tööstusalad on paremini leitavad ja rohkem kasutatavad, kui nende kohta on olemas süsteemne informatsioon.	Viljandimaa Arenduskeskus kohalikud omavalitsused
2.3.3.	Viljandi valla Mäeltküla tööstuspargi arendamine	Tööstuspargi arenguks on vajalik välja ehitada kogu tööstuspargi taristu (teed, elektrivõrk, veevarustus jne) ja paralleelselt tegeleda piirkonna turundamisega.	Viljandi vallavalitsus
2.3.4.	Viljandi linna ettevõtlusalade arendamine ja laiendamine – Kantremaa, Männimäe ning Leola ja Rohelise tänava piirkond	Tugitaristu kaasajastamine tagab kiirema ja ohutuma ligipääsu piirkonna ettevõtjatele. Piirkondade turundamine ja arendamine. Jätkuv tänavate rekonstrueerimine, jalg- ja jalgrattateede ehitamine ning tehnilise taristu väljaehitamine.	Viljandi linnavalitsus ettevõtjad
2.3.5.	Suure-Jaani tööstuspargi arendamine	Ettevõtluse arengu ja töökohtade loomise soodustamine ettevõtlus- ja tootmispiirkondade planeeringute tagamise ning tehnilise taristu väljaehitamise teel. Piirkonna turundamine ja arendamine.	Põhja-Sakala vallavalitsus ettevõtjad
2.3.6.	Väikeettevõtluse tegevuse äripindade kaasajastamine	* Karksi-Nuia ettevõtluse administratiivhoone, * Abja-Paluoja ettevõtluse administratiivhoone	Mulgi vallavalitsus

2.4. Põllumajandustootmisega seotud oskusteabe levitamine

Viljandimaa väärtuseks on viljakas põllumaa. Tark ja efektiivne põllumajandustootmine vajab pidevalt uusimat oskusteavet, aga ka vanade teadmiste kordamist.

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
2.4.1.	Alustavate põllumajandusettevõtete toetamine ettevõtete alustamisel ja arendamisel	Alustav põllumajandusettevõtte vajab nõustamist ettevõtte käivitamisel, arendamisel ja toodangu turustamisel. Põllumajanduse tootearenduse ning turunduse- ja koostööoskuste arendamine.	Eesti Maaülikool Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool Viljandimaa Arenduskeskus kohalikud omavalitsused

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
2.4.2.	EMÜ Polli Aiandusuuringute Keskuse tootearendusvõimaluste edasiarendamine vastavalt ettevõtjate vajadustele	Polli Aiandusuuringute Keskus suudab pakkuda terviklikku tootearenduse tuge põllumajandussaaduste ja muu taimse tooraine tootjatele ning töötlejatele.	Eesti Maaülikool
2.4.3.	Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool tootearenduse võimaluste pakkumine ettevõtjatele toiduainetööstuse valdkonnas	Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool suudab pakkuda terviklikku tootearenduse tuge toidutööstuse tooraine tootjatele ning töötlejatele.	Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool

2.5. Aktiivne tegelemine ettevõtluse ja selleks sobiva keskkonna arendamisega Viljandimaa kohalikes omavalitsustes

Ettevõtluskeskkonnaga tegelemine ei ole kohalike omavalitsuste seadusest tulenev ülesanne, kuid soosiva keskkonna kujundamine peab saama nende tegevuste loomulikuks osaks.

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
2.5.1.	Viljandimaa kohalike omavalitsuste juhtide koolitamine ettevõtlussõbraliku keskkonna loomise teemal	Toetada kohalike omavalitsuste juhte ettevõtluskeskkonna arendamise võimaluste otsimisel. Ühine koolitus annab sünergilise efekti.	Viljandimaa Omavalitsuste Liit Viljandimaa Arenduskeskus
2.5.2.	Ettevõtluskeskkonna arendamise kava väljatöötamine Viljandimaa igas kohalikus omavalitsuses	Aitab välja selgitada ettevõtluse arendamise võimalusi piirkondades.	kohalikud omavalitsused Viljandimaa Arenduskeskus

2.6. Analüüsivõimekuse tõstmine, analüüsiks vajaliku andmekogu loomine ja aktualiseerimine

Eestis on võetud suund teadmispõhisele majandusele. Ilma andmete ja analüüsioskuseta teadmispõhisest ühiskonnaelu korraldamisest rääkida ei saa.

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
2.6.1.	Maakonna arengunäitajate analüüsi koostamine	Ühtsetel alustel koostatud analüüs võimaldab võrrelda maakonna arengut ning teha paremaid juhtimisotsuseid.	Viljandimaa Omavalitsuste Liit Statistikaamet

3. arengusuund: Maine tagamine

Arengusuuna eesmärgiks on tagada olukord, kus:

- Viljandimaa on tuntud ainulaadse piirkonnana;
- Viljandimaa on potentsiaalsetele elanikele ja ettevõtjatele huvipakkuv, siia soovitakse elama asuda ning siin ettevõtlusega tegeleda. Viljandimaad nähakse areneva piirkonnana;
- Viljandimaa elanikud identifitseerivad end uhkusega viljandimaalastena ning räägivad lugusid oma piirkonna edust ja erilisusest.

3.1. Viljandimaa positiivse kuvandi väljatöötamine. Viljandimaa võimaluste aktiivne tutvustamine. Kuvandi viimine maakonnas tegutsevate ettevõtete, asutuste, organisatsioonide, ühenduste ja üksikisikuteni.

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
3.1.1.	Viljandimaa kuvandi kontseptsiooni ja selle elluviimise kava sõnastamine	Vaade Viljandimaale peab olema positiivne ja atraktiivne. Soovitud kuvandi loomiseks tuleb teha plaanipärast ja süsteemset tööd, tuginedes maakonna väärtustele ning aja- ja kultuuriloo edulugudele. Kontseptsiooni väljatöötamisel tuleb teha koostööd võimalikult paljude osapooltega. Kuvandi loomisel on oluline vahend meedia. Töö Viljandimaa kuvandiga peab olema süsteemne ja järjepidev, selleks tuleb vajadusel luua koordineeriv üksus.	Viljandimaa Omavalitsuste Liit Viljandimaa Arenduskeskus Eesti Pärimusmuusika Keskus SA Ugala Teater TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia Viljandi Muuseum
3.1.2.	Viljandimaa visuaalse identiteedi kaasajastamine	Esmamulje on oluline. Ühtne visuaalne identiteet liidab. Ühtset visuaalset identiteeti on kergem levitada.	Viljandimaa Omavalitsuste Liit Viljandi linnavalitsus
3.1.3.	Maakondliku ja piirkondlike turismivaldkonna turundussõnumite väljatöötamine.	Tegevuse eesmärgiks on turismiettevõtete nähtavuse ja leitavuse parandamine ning turismiteenuste infovõrgustiku loomine, turismisektori ettevõtete käibe kasv läbi pakutavate teenuste tarbimise kasvu.	Viljandimaa Arenduskeskus
3.1.4.	Maakonna võimalusi tutvustava veebilehe arendamine	Maakonna internetiportaali abil Viljandimaa võimaluste tutvustamine ning informatsiooni aktuaalsena hoidmine.	Viljandimaa Arenduskeskus Viljandimaa Omavalitsuste Liit

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
3.1.5.	Viljandimaa loodus- ja kultuuriväärtuste ning elulaadi tutvustamine	Tutvustada Viljandi maakonna loodus- ja kultuuriväärtusi erinevate toodete- teenuste väljatöötamise ning edasiarendamise kaudu (õppeprogrammid, külastusmängud, trükised, infotahvlid sh interaktiivsed turismipaketid, messid jne).	kohalikud omavalitsused mittetulundusühingud ettevõtjad koolitus- ja haridusasutused Keskkonnaamet Riigimetsa Majandamise Keskus LEADER tegevusgrupid Viljandi Muuseum
3.1.6.	Tehnoloogia-, äri- ja loomeettevõtlusalade keskkonna arendamine ja maine kujundamine. Ühinemine koostööks Kagu-Eesti mainekujundusprogrammi projekti „Invest in Lõuna-Eesti“ raames	Projekt „Invest in Lõuna-Eesti“ hõlmab tööstus- ja tehnoloogia alasid ning äri- ja loomekeskkondi koondavaid ettevõtteid ja organisatsioone. Eesmärgiks on ettevõtlusinvesteeringute voo suurendamine maakonda.	Viljandimaa Arenduskeskus
3.1.7.	Maakondliku ja piirkondlike turismiettevõtjate koostöökoosolekute algatamine	Viljandimaa turism põhineb suures osas väikeettevõtjatel. Edu pant ei ole mitte omavaheline konkurents vaid koostöö. Tegevuse eesmärgiks turismiettevõtete koostöö parandamine.	Viljandimaa Arenduskeskus

3.2. Viljandimaa kultuuriline mitmekesistamine

Viljandimaa mitmekesine ja omapärane kultuur on heaks vahendiks Viljandimaa tutvustamisel ja Viljandimaa inimeste elukeskkonna arendamisel. Viljandimaa kultuurielu lähtub erinevate sihtgruppide vajadustest ja huvidest. Maakonna kultuurikeskuseks on Viljandi linn, kuid aktiivne kultuurielu toimub ka teistes maakonna keskustes. Kultuuri areng Viljandimaal tugevdab elanike identiteeti, kui elanikud on aktiivsed kultuuri tarbijad ja kultuuris osalejad, kui traditsioonilised kultuurisündmused toimuvad järjepidavalt.

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
3.2.1.	Viljandimaa aabitsa väljatöötamine	Aabits, mille pildid ja jutud on seotud Viljandimaaga. Aitab õpilastel tugevdada identiteeditunnet ja sidet oma kodukohaga.	haridusasutused Viljandimaa Omavalitsuste Liit
3.2.2.	Viljandimaa laulu- ja tantsupeo traditsioonide jätkamine ja osalemine üleriigilises laulu- ja tantsupeo protsessis	Oluliste traditsioonide jätkumine maakonnas tugevdab identiteeditunnet ning loob positiivset mainet.	Viljandimaa Omavalitsuste Liit Eesti Rahvakultuuri Keskus
3.2.3.	Maakonna traditsiooniliste sündmuste jätkamine ja uute tegevuste ellu kutsumine	Maakondlike ja piirkondlike traditsiooniliste ürituste korraldamise ning uute algatuste toetamine (näiteks: Mulgimaa sündmuste korraldamise jätkamine, Suure-Jaani Muusikafestival, Võrtsjärve kalalaat, Viljandi Pärimusmuusika Festival, Viljandi Hansapäevad, Viljandi Vanamuusika Festival, Karksi-Nuia Meefestival, Mulgimaa Pealinna Akordionfest, Mulgimaa Peremäng jne).	Viljandimaa Omavalitsuste Liit mittetulundusühingud kohalikud omavalitsused kultuuriasutused
3.2.4.	Viljandi maakonnas tegutsevate kultuuriorganisatsioonide koostöö tugevdamine	Üksikult oleme tugevad, koos oleme tugevamad. Viljandimaa kultuuritegevus vajab koordineerimise tugevdamist, kultuurikommunikatsiooni parendamist.	Viljandimaa Omavalitsuste Liit kohalikud omavalitsused kultuuriasutused
3.2.5.	Kultuuriharrastusliku tegevuse arendamine	Kultuuriharrastuslik tegevus vajab mitmekesistamist ja kättesaadavuse parandamist. Oluline on juhendajate paremate koolitusvõimaluste loomine ja võimalusel tasustamistingimuste parandamine. Harrastuskultuur põhineb kodanike omaalgatusel, mis vajab aga toetamist.	Viljandimaa Omavalitsuste Liit kohalikud omavalitsused kultuuriasutused Mittetulundusühingud
3.2.6.	Anu Raua keskuse arendamine	Anu Raua keskuse arendamine toetab Eesti ja Viljandi maakonna kultuuriruumi arengut ja mitmekesisust, rahvakultuuri- ja loomepõhist ettevõtlust, Eesti ja Viljandimaa rahvusvahelist nähtavust, väärtustab pärandkultuuri ja rahvuslikku käsitööd, säilitab ja edendab tekstiilikunsti töövõtteid.	Viljandimaa Omavalitsuste Liit Viljandi vallavalitsus Eesti Rahva Muuseum
3.2.7.	Mulgi keele ja kultuuriloo õpetamine	Eesmärgiks Mulgi kultuuri säilitamine ja arendamine. Viljandimaa kultuuriruumi mitmekesistamine.	Mulgi Kultuuri Instituut
3.2.8.	Osalemine Tartu linna 2024. aasta Euroopa kultuuripealinna programmi elluviimisel	Viljandi kultuuripotentsiaaliga osalemine Tartu linna 2024. aasta Euroopa kultuuripealinna programmi elluviimisel.	Viljandi linnavalitsus Kultuuriasutused

3.3. Viljandimaa külastuskeskkonna parandamine

Külastuskeskkonna areng loob võimaluse turismimajanduse edendamiseks ning mõjutab otseselt ka Viljandimaa mainet. Positiivse mainega keskkond loob eeldusi inimeste soovile Viljandimaale elama asuda.

Nr	Tegevus	Põhjendus	Vastutaja/partner
3.3.1.	Viljandi linnakeskuse avaliku ruumi kaasajastamine	Linnakeskuse muutmine kaasaegseks tervikuks, mis ühendab ühiskonna erinevad sotsiaalsed vajadused ja loob võimalused ettevõtluse arenguteks. Kesklinn on oluline transpordi sõlmpunkt. Linnakeskuse arendamisega antakse värskem ilme Vabaduse platsile ja seda ümbritsevatele tänavatele ning muudetakse liikluskorraldust. Taastatakse Viljandimaa Vabadussõjas langenute mälestussammas esialgsel kujul Vabaduse platsil. Uuendatakse Viljandi lauluväljak.	Viljandi linnavalitsus
3.3.2.	Viljandimaa turismi arengukava koostamine	Turismimajanduse arengu toetamiseks tuleb erinevate osapooltega kokku leppida olulistest tegevussuundades.	kohalikud omavalitsused Viljandimaa Arenduskeskus
3.3.3.	Viljandimaa piirkondade eripära säilitamine, arendamine ja turundus	Viljandimaa jaoks olulised kohalikku identiteeti kandvad piirkonnad on Sakalamaa, Soomaa, Võrtsjärv, Mulgimaa, Viljandi linn, Olustvere, Heimtali, Suure-Jaani.	kohalikud omavalitsused Viljandimaa Arenduskeskus Eesti Pärimusmuusika Keskus TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool Viljandi Muuseum
3.3.4.	Viljandimaa kultuuripärandi säilitamine, arendamine ja turundus	Kultuuripärandi säilitamine, arendamine ja turundus kohalikes elanikes identiteeditunde tugevdamiseks ning väljapoole suunatud tegevused Viljandimaa tutvustamiseks.	Viljandimaa Omavalitsuste Liit Viljandimaa Arenduskeskus Eesti Pärimusmuusika Keskus TÜ Viljandi kultuuriakadeemia Muinsuskaitseamet Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool, Viljandi Muuseum
3.3.5.	Investeeringud kultuuripärandi säilitamisse Põhja-Sakala vallas	Heliloojate Kappide Majamuuseumi ja Suure-Jaani Kultuurimaja arendamine.	Põhja-Sakala vallavalitsus

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
3.3.6.	Viljandimaa väravate väljaarendamine	Ühtse kuvandi väljatöötamine Viljandimaa väravatele ning nende väljaarendamine maakonna piirialadel.	kohalikud omavalitsused LEADER tegevusgrupid
3.3.7.	Õisu meiereis tootmise ja väljaõppe taastamine, külastuskeskuse väljaarendamine	Õisu meiereis tootmise taaskäivitamine (piima-, liha- ja pagaritooted ning kääritamissaadused). Ajaloolise Õisu toiduainetööstuse kooli tegevuste mälestuste jäädvustamine. Endistesse õppeklassidesse, laboritesse ja meistrite eluruumidesse sisustatakse muuseumi ekspositsiooni- ja seminariruumid. Õisu õppe- ja tootmiskompleks on kavandatud rahvusvahelise tähtsusega külastuskeskuseks.	MTÜ Õisu Mõis
3.3.8.	Viljandi Muuseumi näitusemaja arendamine Viljandimaa Ajalookeskuseks	Kandvaks ideeks on Viljandimaal (nn Suur-Viljandimaa, mis hõlmab Mulgimaa ja ajaloolise Viljandimaa) paiknenud eestlaste muinaslinnuste ja keskaegsete ordulosside tegevusalad, mis on visualiseeritud kaasaegsete lahendustega.	Viljandi Muuseum Viljandi linnavalitsus
3.3.9.	Mõisaküla linna raudteeala ja veetorni arendamine külastusobjektiks	Raudtee vahetus läheduses oleva vana veetorni vaatetorniks ehitamine koos ronimisseinaga, vaatetornile juurdepääsu loomine ja vaguni renoveerimine.	Mulgi vallavalitsus
3.3.10.	Viljandimaa arhitektuuripärandi säilitamine, arendamine ja turundus	Arhitektuuripärandi säilitamine, arendamine ja turundus kohalikes elanikes identiteeditunde tugevdamiseks ning väljapoole suunatud tegevused Viljandimaa tutvustamiseks. Eeldused ettevõtluse arendamiseks.	kohalikud omavalitsused kodanikuühendused kogudused Viljandi Muuseum LEADER tegevusgrupid Olustvere- Teenindus- ja Maamajanduskool
3.3.11.	Abja muuseumi arendamine kaasaja ootustele ja vajadustele vastavaks mäluasutuseks.	Abja muuseum tegutseb Abja-Paluoja postkontori hoones, mis on riiklik arhitektuurimälestis	Mulgi vallavalitsus

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
3.3.12.	Halliste kiriku piirkonna arendamine külastuskeskuseks	Halliste kirik ja tema ümbrus on kogu Eestis kultuurilooliselt märgiline paik. Kiriku ja kalmistu vahel paiknev „Annatare“ võetakse kasutusele kalmistumuuseumina. Kulla leerimaja on muinsuskaitseobjekt, kus paiknevad raamatukogu, seminariruumid, kohvik ja käsitöökoda ning selle vastas asub dendropark.	Mulgi vallavalitsus EELK Halliste kogudus
3.3.13.	Pilistvere kirikuküla arendamine	Kirikuküla väärtused: miljööväärtuslik külakeskus, keskaegne Pilistvere kirik ja maakirikute kõrgeim torn (vaatetorn), kirikumõis- ja -park, kihelkonnakalmistu, vabariikliku tähtsusega Pilistvere kivikangur, paisjärv ja puhkeala. Inimkapitali panustamine läbi töökasvatuse rakendamise, talgulaagrite korraldamise, vabatahtlike kaasamise, sotsiaalse ettevõtluse edendamise.	EELK Pilistvere kogudus Põhja-Sakala vallavalitsus Muinsuskaitseamet
3.3.14.	Suure-Jaani Andekoja arendamine	Andekoja loomine ja avamine muusikahuvilistele.	Eesti Kontsert Rahvusvaheline Artur Kapi Ühing
3.3.15.	Loopre Vesiveski ja õpitubade avamine külastajatele	Põhja-Viljandimaa rikastamine ajaloo- ja turismiobjektiga. Vesiveski ja õpitoad renoveeritakse avalikuks kasutamiseks ning Navesti jõel tutvustatakse jõeforelli kudemise ja rändetingimusi.	MTÜ Loopre Vesiveski Põhja-Sakala vallavalitsus
3.3.16.	Pühakodade elujõulisuse säilitamine ja arendamine	Kirikute jm sakraalrajatiste korrashoid ja avatud hoidmine, mis on piirkondlikud külastusobjektid, sh kultuuriürituste (kontserdid, näitused, noorsootegevus) korralduskohad.	kogudused kohalikud omavalitsused Muinsuskaitseamet
3.3.17.	Kalmistute säilitamine ja arendamine	Kalmistute süsteemne (regulaarne) korrashoid ja vaatamisväärsusteks kujundamine. Ajalooliste isikute kalmude eksponeerimine huvilistele. Urnimüüri rajamine Viljandi Metsakalmistule.	kogudused kohalikud omavalitsused Muinsuskaitseamet

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
3.3.18.	Olustvere mõisakompleksi külastuskeskkonna arendamise jätkutegevused	Olustvere mõisa teemakodade arendamise jätkamine.	Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool Haridus- ja Teadusministeerium
3.3.19.	Suure-Jaani külastus- ja vabaajakeskuse arendamine	Suure-Jaani külastus- ja vabaajakeskus ühendab seniseid turismivaldkonna teenusepakkujaid kogu Põhja-Viljandimaal ning pakub läbi ühisturunduse ja lisandunud uute teenuste võimalusi arenguhüppeks.	ettevõtjad
3.3.20.	Loodi mõisa pärandtehnoloogiakeskuse arendamine	Tulemuseks luuakse atraktiivsed tingimused noortele ettevõtjatele oma teenuste ja toodete väljaarendamiseks ning koolituste läbiviimiseks. Loodi keskusest saab oluline oskusteabekeskus.	MTÜ Loodi Mõisa Arendus Viljandi vallavalitsus TÜ Viljandi kultuuriakadeemia
3.3.21.	Loodi mõisa renoveerimine	Loodi mõisakompleksi renoveerimine külastuskeskuseks.	MTÜ Loodi Mõisa Arendus Viljandi vallavalitsus
3.3.22.	Kivilõppe puhkeala arendamine	Ujumisranna, paadikanali, seiklusraja ja laagriplatsi (kämpingud, grillmajad jms) väljaehitamine.	Viljandi Vallavalitsus MTÜ Kivilõppe Puhkekeskus
3.3.23.	Suislepa mõisakompleksi arendamine Võrtsjärve turismikeskuseks	Võrtsjärve vahetusse lähedusse Õhne jõe äärde on rajatud Eesti kontekstis uuenduslik ja moderne turismikeskus koos välja arendatud tegevustega. Viie aasta perspektiivis on Suislepast saanud atraktiivne ja tunnustatud turismikeskus.	Viljandi Vallavalitsus ettevõtjad mittetulundusühingud
3.3.24.	Võrtsjärve kaldaala korrastamine Valma külas	Ajaloolise Valma külakeskkonna arendamine elavdab kohaliku elukeskkonda ja muudab külastajatele paikkonna atraktiivsemaks. Projekti tulemusena rajatakse: * õppepromenaad infotahvlite ja puhkekohtadega, * ujumiskoht, * paatide randumiskoht, * interaktiivsed õppeotstarbelised teabemängud Valma infotuppa	Viljandi Vallavalitsus MTÜ Valma Küla Selts MTÜ Võrtsjärve Kalanduspiirkond
3.3.25.	Kärstna mõisa külastuskeskuse arendamine	Külastuskeskuse kaasajastamine sh mõisapargi hoolduskava ja rekonstrueerimisprojekti koostamine, kiviaia taastamine.	Viljandi vallavalitsus

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
3.3.26.	Viljandist Mõisakülani kulgeva kitsarööpmelise raudteetammi olemasolevate lõikude arendamine matkarajaks („Green Railway“).	Projekti eesmärk on rajada, nii kohalikele kui külalistele suunatud huvitav matkatee, millel saab liikuda nii jalgsi, rattaga, suuskadega või muu kergliiklusvahendiga. Paranevad võimalused tegeleda tervisespordiga turvalises ja looduslikus keskkonnas. Väärtustatud on tööstuslik kultuuripärand. Piirkonna elanikele on loodud võimalused aktiivseks puhkuseks ning sportimiseks.	Viljandi vallavalitsus Mulgi vallavalitsus Viljandi linnavalitsus MTÜ Mulgimaa Arenduskoda Maanteeamet
3.3.27.	Raassilla rallikrossiraja väljaehitamine	Olemasoleva autokrossiraja välja arendamine rallikrossiraja nõutele vastavaks.	MTÜ Tarvastu Motoklubi Viljandi vallavalitsus
3.3.28.	Soomaa piirkonna tõmbeatraktsiooni rajamine	Reimani puhkekeskuse vahetus läheduses piki Kõpu jõe kulgeva loodusliku maa-ala kasutusse võtmine läbi atraktiivsete ja omanäoliste turismitoodete loomise. Projekti käigus rajatakse piki Kõpu jõe kulgev kõrglaudtee, mis annab võimaluse igal aastaajal nautida Soomaa looduse ilu ja pinget aktiivse puhkuse nautijatele. Raja läbimisel on võimalik näha Soomaad uue nurga alt ehk ülevalt, mis võimaldab teekonnal jälgida lisaks loodusele ka loomi ning linde.	OÜ Baltichouse Productions Põhja-Sakala vallavalitsus
3.3.29.	Tipu Looduskooli kompleksi väljaehitamine	Tipu Looduskooli kui avaliku multifunktsionaalse õppe- ja külastuskeskuse arendamine, sh giidide koolitus. Tipu vana koolimaja restaureerimine ja ümberehitus looduskooli peahooneks.	MTÜ Tipu Looduskool Põhja-Sakala vallavalitsus ettevõtjad mittetulundusühingud Eesti Loodusgiidide Ühendus
3.3.30.	Abja Spordi- ja Tervisekeskuse edasiarendamine Mulgi mõtte- ja meelearnenduse kojaks	Loodav koda koondab Abja Spordi- ja Tervisekeskuse teenused üheks tervikuks ning loob juurde uusi. Tervisekeskuse edasiarendus suurendab ettevõtjate tegevus- ja arenemisvõimalusi, loob kindlustunde perspektiivseks tegutsemiseks. Projekti strateegiliseks eesmärgiks on rakendada piirkonna eripära potentsiaal aastaringselt tervislike turismitoodete ja –teenuste pakkumisele ning selle elluviimiseks mitmekülgsete sportimisvõimaluste välja arendamisele.	Mulgi vallavalitsus

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
3.3.31.	Vastemõisa mõisa arendamine	* Vastemõisa kohaliku elu aktiviseerimine ja Vastemõisa mõisa säilitamine. * Vahtramäe kinnistule väliteatri ja spordirajatiste ehitamine. Mõisahoonesse piirkonna muuseumi ja töötubade rajamine.	MTÜ Arengu Helin Põhja-Sakala vallavalitsus
3.3.32.	Kasutusest välja langenud kaitsealustele hoonetele uute kasutusfunktsioonide leidmine	Maakonnas on hulgaliselt kaitsealuseid kasutult seisvaid arhitektuuriväärtuslikke hooned. Koostada vastav register, avalikustada. Töötada välja tegevusplaan. Vajalikud omanikega läbirääkimised.	Muinsuskaitseamet kohalikud omavalitsused
3.3.33.	Suure-Kõpu mõisakompleksi ja pargi arendamine	Suure-Kõpu mõisakompleksi ja pargi arenduse jätkamine.	Põhja-Sakala vallavalitsus
3.3.34.	Viljandimaa teeäärsete turismikaartide uuendamine	Teeäärsed turismikaardid on Viljandimaa külalistele kiire ja mugav informatsiooni edastamise viis. Tegevuse eesmärk on turismiettevõtete nähtavuse ja leitavuse parendamine ning turismisektori ettevõtete käibe kasv läbi pakutavate teenuste tarbimise kasvu.	Viljandimaa Arenduskeskus
3.3.35.	Tarvastu ordulinnuse varemete konserveerimine ja turismisihtkohaks loomine koos Linnaveski paisu rekonstrueerimisega	Eesmärgiks on luua tuntud, kaasaegne turismisihtkoht koos atraktiivsete tegutsemisvõimalustega.	Viljandi vallavalitsus
3.3.36.	Ennuksemäe metsavendade punkri taastamine	Eesmärgiks laiemat tuntust omanud ajaloolise metsavendade maa-aluse punkri rekonstrueerimise kaudu suurendada piirkonnas turistide arvu, millega toetatakse maakonna turismimajandust.	Viljandi vallavalitsus
3.3.37.	Karksi ordulinnuse varemete konserveerimine ja linnuse ala turismisihtkohaks arendamine	Olemasoleva turismisihtkoha atraktiivsemaks muutmine.	Mulgi vallavalitsus

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
3.3.38.	Karksi-Nuia Paisjärve ümbruse arendamine puhke- ja virgutusalaks	Kohaliku elu aktiveerimine ning atraktiivsuse tõstmine suurendab piirkonna külastatavust kohalike inimeste ja turistide poolt ning pakub neile vabaaja veetmise võimalusi.	Mulgi vallavalitsus Kodanikuühendused
3.3.39.	Ainja motokrossiraja arendamine	Olemaoleva motokrossiraja arendamine kaasaegseks motokrossi keskuseks.	Mulgi vallavalitsus Kodanikuühendused

4. arengusuund: Elukeskkonna ning tehnilise ja sotsiaalse taristu arendamine

Arengusuuna eesmärgiks on tagada olukord, kus:

- tehnilise ja sotsiaalse taristu seisund ning areng toetavad ettevõtlust ja majandusarengut piisavalt;
- sotsiaalse taristu seisund ja areng tagab inimestele sotsiaalse turvalisuse;
- ruumiline planeerimine on loonud eeldused taristu arengule;
- loodus- ja tehiskeskonna areng toimub tasakaalustatult, on säilinud puhas elukeskkond;
- välja on arendatud toimiv tõmbekeskuste, sh maakonnakeskuse ja toimepiirkondade võrgustik, mis tagab elanikele teenuste kättesaadavuse.

4.1. Tehnilise ja sotsiaalse taristu arendamine

Tehniline ja sotsiaalne taristu peavad toetama Viljandimaa arengueesmärkide täitmist.

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
4.1.1.	Kiire ja kvaliteetse andmeside kättesaadavuse parandamine	Eesmärgiks on tehnoloogiatrende ja elanike vajadusi arvestav andmeside taristu, mis täidab nii avaliku kui ka erasektori huve, võimaldades tootlikkuse kasvu ning pakkudes võimalust kasutada kiiret andmesidet mis tahes ajal.	andmeside pakkujad kohalikud omavalitsused
4.1.2.	Elektrienergia varustuskindluse tõstmine	* Eesmärgiks on vähendada elektrikatkestuste mahtu majapidamise kohta ja parandada pingekvaliteeti; * Tähtsamateks tegevusteks on ilmastikukindlate maa- ja õhukaabelliinide ja uute alajaamade rajamine. Pingekvaliteedi parandamiseks ehitatakse keskpingeline majapidamistele lähemale.	AS Eesti Energia OÜ Elektrilevi

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
4.1.3.	Energiasäästu suurendamine	<p>* Energiasäästu saavutamiseks peab energiat kasutama tõhusamalt energiaahela kõikides etappides, alates energia tootmisest ja selle edastamisest kuni kasutamiseni.</p> <p>* Paljud maakonnas kasutuses olevad hooned (avalikus kasutuses olevad hooned, korterelamud, elumajad; tööstushooned) vajavad investeeringuid energiasäästlikkuse tõstmiseks. Eesmärk on, et energiakasutus on kordades tõhusam, kui tavapärastes hoonetes ja sisekliima hoidmisega ei kaasne suured küttekulud.</p> <p>* Energiasäästlikkuse taseme saavutamiseks peavad hooned olema sellised, kus kasutatakse ära energia tootmise võimalused hoone asupaigas.</p>	kohalikud omavalitsused ettevõtjad
4.1.4.	Kaugküttepiirkondade renoveerimine, arendamine ja vajadusel uute piirkondade loomine	Hoonete soojusega varustamiseks kasutatakse kaugkütet, mis on kindel, usaldusväärne, efektiivne, põhjendatud hinnaga ning keskkonnanõuetele ja tarbijate vajadustele vastav.	kohalikud omavalitsused
4.1.5.	Ühisveevärkide, -kanalisatsiooni- (sh sadevee kanalisatsioonide) ja reoveepuhastussüsteemide arendamine	Eesmärgiks on elanikkonnale kvaliteetse teenuse tagamine keskkonnakaitse põhimõtetest lähtudes.	kohalikud omavalitsused vee-ettevõtted
4.1.6.	Suvilapiirkondade tehnilise taristu kaasajastamine	<p>* Eesmärgiks on elanikkonnale kvaliteetse teenuse tagamine keskkonnakaitse põhimõtetest lähtudes.</p> <p>* Seoses suvekodude ümberehitamisega aastaringseks elamiseks on vajalik kaasajastada vee- ja kanalisatsioonisüsteemid, tänavavalgustus ning tagada kaasaegsed juurdepääsuteed.</p>	kohalikud omavalitsused suvilapiirkonna elanikud
4.1.7.	Viljandi maakonna teede kvaliteedi parandamine	<p>* Suurendamaks turvalisust liikluses ja piirkonna konkurentsivõimet, on vaja rekonstrueerida kaasaja nõuetele mittevastavad teed, suurendada mustkatttega teede osakaalu ning hoida olemasolevaid teid ja rajatisi kaasaegsel tasemel.</p> <p>* Pärnumaale Rail Baltic Estonia vahejaama rajamisega kaasnevate võimalike mõjude arvestamine teedevõrgu arendamisel.</p>	Maanteeamet kohalikud omavalitsused

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
4.1.8.	Kergliiklusteede võrgustiku väljaarendamine	Teenuste kättesaadavuse parandamiseks ja liiklusohutuse tagamiseks arendada välja sidus kergliiklusteede võrgustik. Maakonna kergliiklusteede vajadus on kajastatud Viljandimaa maakonnaplaneeringus.	kohalikud omavalitsused Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
4.1.9.	Viljandi linnaosade ühenduste arendamine linnakeskusega, linna läbivate tänavate rekonstrueerimine	* Arendada välja ühendused elurajoonide, linnakeskuse ja ettevõtlusaladega sh Riia mnt, Reinu tee, Hariduse tn, Vaksali tn, Uus tn. * Linnaosade vaheliste kergliiklusteede võrgustik sh lõikude rajamine Riia maanteele, Reinu teele ja Tallinna tänavale. * Valuoja ristmiku ja Jakobsoni tänava tunneli ehitamine.	Viljandi linnavalitsus
4.1.10.	Tänavavalgustuse arendamine tiheasustusega aladel	Puuduliku tänavavalgustuse probleemi lahendamine.	kohalikud omavalitsused
4.1.11.	Maanteetranspordi peatus- ja puhkekohtade väljaarendamine	Peatus- ja puhkekohtade planeerimine, väljaehitamine	ettevõtjad kohalikud omavalitsused Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
4.1.12.	Raudteetranspordi taristu arendamine	* Raudteepeatuste taristu väljaehitamine (juurdepääsuteed, auto- ja jalgrattaparklad, valgustus, bussipeatused) * Viljandi Paala tee ülesõidukohale tõkkepuu rajamine ning Kalevi tänava jalakäijate ülekäigu rajamine.	kohalikud omavalitsused Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium Tehnilise Järelevalve Amet
4.1.13.	Reisirongide kiiruse tõstmine Viljandi-Tallinn liinil	* Eesmärk tõsta reisirongide kiirust nii, et Viljandist Tallinna jõudmiseks ei kuluks rohkem kui 1 tund 40 minutit. * Raudteetaristu kaasajastamine terves ulatuses, lisada juurde rongide möödasoõidukohti ning optimeerida ekspressliini peatuskohtade arv	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium AS Eesti Liinirongid
4.1.14.	Maakonna liiklusohutlike kohtade kaardistamine ja kitsaskohtade lahendamine	Parandada turvalisust liikluses.	Maanteeamet Viljandimaa liikluskomisjon
4.1.15.	Jalg- ja tõukeratta ringlussüsteemi väljaarendamine	Jalg- ja tõukeratta laenutuse võrgustiku välja arendamine maakonnas ja selle sidumine naabermaakondadega.	kohalikud omavalitsused

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
4.1.16.	Kasutuseta ja perspektiivita hoonete lammutamine	Eriti halvas olukorras ja perspektiivituud ehitisi ei ole otstarbekas renoveerida, vaid need on mõistlik lammutada. Hoonete alt vabanenud maal tekib seeläbi uus arenguperspektiiv.	kinnisvara omanikud kohalikud omavalitsused Keskkonnainvesteeringute Keskus
4.1.17.	Veekeskuse ehitamine Viljandisse	Eesmärgiks on elanikkonnas tervislike eluviiside juurutamine. Ettevõtja planeerib Viljandi järve randa veekeskuse ja spaakompleksi rajamist. Objekt tõstab Viljandimaa külastuskeskkonna atraktiivsust, elavdab Viljandi traditsioonilise puhkepiirkonna tegevusi.	Viljandi linnavalitsus Viljandi vallavalitsus ettevõtja
4.1.18.	Mulgi valla spordirajatiste rekonstrueerimine	Abja Gümnaasiumi spordikompleksi arendamine ja rekonstrueerimine.	Mulgi vallavalitsus
4.1.19.	Põhja-Sakala valla spordirajatiste ehitamine, arendamine ja rekonstrueerimine	* Võhma staadioni rekonstrueerimine; * Olustvere staadioni rekonstrueerimine; * Suure-Jaani staadioni rekonstrueerimine; * Tääksi multifunktsionaalse sisespordihalli rajamine.	Põhja-Sakala Vallavalitsus LEADER tegevusgrupid piirkonna spordiklubid
4.1.20.	Viljandi valla spordirajatiste rekonstrueerimine	* Tarvastu gümnaasiumi spordirajatiste rekonstrueerimine; * Viiratsi spordikompleksi arendamine, staadioni korrastamine, squashihalli rajamine; * Soe staadioni rekonstrueerimine; * Saarepeedi kooli staadioni rekonstrueerimine; * Kolga-Jaani kooli staadioni rekonstrueerimine; * Paistu kooli staadioni rekonstrueerimine; * Holstre kooli staadioni rekonstrueerimine.	Viljandi vallavalitsus MTÜ Viiratsi Terviseväljak
4.1.21.	Elamufondi arendamine	*Suure-Jaani üürielamu ehitamine; * Kõpu alevikku üürielamu ehitamine.	Põhja-Sakala vallavalitsus Ettevõtjad

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
4.1.22.	Viljandi linna spordirajatiste ehitamine, arendamine ja rekonstrueerimine	<ul style="list-style-type: none"> * Viljandi Männimäe jalgpallihalli ehitamine; * Viljandi spordihoone rekonstrueerimine. Viljandi spordihoone vana osa projekteerimine; * Viljandi Jakobsoni Kooli ujula rekonstrueerimine; * Viljandi linnastaadioni uuendamine; * Viljandi Jakobsoni kooli staadioni rekonstrueerimine; * Viljandi jäähalli arendamine aasta läbi töötavaks terviserajatiseks; * Sõudestaadioni rajamine Viljandi järvele eesmärgiga parandada sõudesportlaste treeningtingimusi ja luua võimalused rahvusvaheliste sõudevõistluste korraldamiseks; * Viljandi Paalalinna Kooli spordiväljakute rekonstrueerimine; * Viljandi Kesklinna Kooli spordiväljakute rekonstrueerimine; * Paalalinna viihalli rekonstrueerimine; * Viljandi aerutamisbaasi rekonstrueerimine; * Viljandi järve liikumisraja rekonstrueerimine ja arendamine. 	Viljandi linnavalitsus Viljandi Jäähall MTÜ ettevõtjad
4.1.23.	Holstre-Polli Vabaajakeskuse arendamine	<p>Eesmärgiks on elanikkonnas tervislike eluviiside juurutamine, sportlastele treenimisvõimaluse loomine, vaba-aja võimaluste laiendamine maakonna elanikele ning eelduste loomine vabariiklike ja rahvusvaheliste võistluste korraldamiseks ning ettevõtjate kaasamine arendustegevusse.</p> <p>Keskuse taristu vajab arendamist, vajalik on ehitada uus stardimaja, välja arendada mäesuusa nõlv, seikluspark, pikendada kunstlume veesüsteemi. Mitmekesisitada aastaringse tegeluse võimalused.</p>	SA Holstre-Polli Vabaajakeskus Viljandi linnavalitsus, Viljandi vallavalitsus
4.1.24.	Suure-Jaani ja Võhma linnade keskuste arendamine	Linnakeskused on linnade visiitkaardiks ja sageli linnast esmase mulje andjaks. Korras ja atraktiivne linnakeskus tõstab linna mainet ja parandab linnaelanike elukeskkonda.	Põhja-Sakala vallavalitsus

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
4.1.25.	Viljandi järve rannaala sporditaristu arendamine	Eesmärgiks on muuta Viljandi järve rannaala mitmekesiseks sportlike tegevuste harrastamise piirkonnaks, kus oleks olemas lisaks olemasolevale taristule ka väljõusaal, kaks FIFA tingimustele vastavat multifunktsionaalset rannajalgpalliväljakut ning multifunktsionaalne spordiväljak.	Viljandi linnavalitsus Viljandi Spordikeskus Viljandi Spordikool Viljandimaa Spordiliit Viljandimaa Omavalitsuste Liit
4.1.26.	Mõisaküla keskväljaku rekonstrueerimine	Linnakeskuse avalik ruum, keskväljaku kaasajastamine ning ettevõtlusele atraktiivsemaks muutmine	Mulgi vallavalitsus
4.1.27.	Valma Vanasauna kalasadama arendamine	Traditsioonilise tegevusala jätkusuutlikkuse hoidmine. Eesmärk arendada Valmas kutselist kalapüüki läbi Vanasauna kalasadama kaasajastamise. Vajalik tagada paatide juurdepääs, korralikud lossimiskohad paatkondadele ja paigaldada tõstuk. Vanas kalasadamas ei piisa lossimiskohti kalapaatidele, noorkalurite järel kasvule aitavad kaasa kaasaegsed töötingimused.	ettevõtjad Viljandi vallavalitsus
4.1.28.	Viljandi lennuvälja arendamine	Päri lennuvälja haldab MTÜ Viljandi Lennuklubi. Tegevus toimub aastaringset. Lennurada on populaarne maandumiskoht nii Eesti kui välisriikide eralendurite seas. Lennuväli on oluline ka kohalike tiibvarjurite, langevarjurite ja lennumudelistide seas. Vajalikud tegevused: * Lennuvälja perrooni kõvakatte uuendamine saabuvate lennukite ohutuks kasutamiseks; * Karavaniparkla rajamine kolmandatele isikutele, huvilistele; * Läbilendavate lennukimeeskondade, sportlaste majutamiseks 3 suvemaja ja sinna juurde viiva ruleerimistee ja lennukite seisuplatside rajamine; * Vana terminalihoone külastuskeskuseks rekonstrueerimine; * Lennuvälja töökorras hoidmiseks vajaliku drenaaži pidev hooldus.	MTÜ Viljandi Lennuklubi, Lennuamet

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
4.1.29.	Mulgi majaka ja väljaku arendamine Mustlas	Eesmärk luua avatud ja laiemalt tuntud turismisihtkoht koos kaasaegse ja omanäolise Mulgi väljakuga.	Viljandi vallavalitsus
4.1.30.	Ühistranspordi paindlik optimeerimine	Ühistranspordi planeerimine peab olema eelkõige vastavuses inimeste reaalsete liikumisvajadustega. Samas tuleb silmas pidada maakondade üleseid ühendusi.	Maanteeamet kohalikud omavalitsused Viljandimaa Ühistranspordikeskus
4.1.31.	Viljandi valla ja Mulgi valla vahelise Sultsi-Oti tee (5700141) mustkatte alla viimine	Eesmärgiks elanike ja ettevõtjate omavalitsuste vahelise liikumisvõimaluse parandamine 3,5 km pikkusel teel.	Viljandi vallavalitsus Mulgi vallavalitsus
4.1.32.	Viljandi järveäärse tervisesporditaristu korrashoid ja kaasajastamine	Tervisespordi ja liikumisvõimaluste parandamiseks kaasajastatakse Viljandi järveäärne tervisesporditaristu sh kunstlume tootmise võimekuse loomine.	Viljandi linnavalitsus

4.2. Arstiabi teenuse kättesaadavuse parandamine

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
4.2.1.	Esmatasandi tervishoiukeskuste arendamine	Perearsti teenuse kättesaadavuse tagamiseks on oluline välja arendada esmatasandi tervishoiukeskused vastavat potentsiaali omavates piirkondades Viljandis, Abja-Paluoja ja Suure-Jaanis.	perearstid kohalikud omavalitsused Terviseamet SA Viljandi Haigla Sotsiaalministeerium
4.2.2.	Viljandi maakonna haigla uue aktiivravi hoone ehitamine koos Viljandi perearstide esmatasandi tervisekeskusega	Eesmärk on maakonna haigla poolt pakutavate teenuste kvaliteedi tõstmine, milleks on vaja ehitada Viljandi linna uus aktiivravi hoone. Hoone ehitamisel arvestatakse, et eriarstiabi ja esmatasandi arstiabi (perearstiabi) arendatakse koos Viljandi maakonna haigla uue hoone juurde loodava esmatasandi tervisekeskusega.	SA Viljandi Haigla Viljandi linnavalitsus Sotsiaalministeerium
4.2.3.	Paikkondlike tervishoiu- ja sotsiaalteenuste integreerimise ja koostöö mudeli väljatöötamine Viljandi maakonna baasil	Tervishoiu- ja sotsiaalteenuste osutamise protsessi (sh IT-lahendused) ümberkorraldamine ühe maakonna teenuste baasil. Põhieesmärgiks on saavutada parim kombinatsioon paikkondlikest tervishoiuteenustest, millele patsiendil on mugav ja loogiline ligipääs, ning optimeerida protsessi, vältides dubleerimisi ning põhjendamatu kulu.	Sotsiaalministeerium SA Viljandi Haigla perearstid Tervise- ja sotsiaalteenuste osutajad

4.3. Keskkonnateadlikkuse suurendamine ja ressursside säästlik kasutamine

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
4.3.1.	Viljandi maakonna keskkonnahariduse tegevuskava koostamine	Eesmärk on fikseerida maakonnas pakutava keskkonnahariduse hetkeseis, analüüsida pakkujate võimalusi ning sihtgruppide vajadusi ning töötada välja keskkonnahariduse tegevuskava.	kohalikud omavalitsused mittetulundusühingud
4.3.2.	Keskkonnahariduskeskuse rajamine	Tagada Viljandimaa elanikele süsteemne ja jätkusuutlik keskkonnateave ning keskkonnahariduslikud tegevused.	kohalikud omavalitsused mittetulundusühingud
4.3.3.	Maakonna loodus- ja keskkonnahariduskeskuste võrgustiku, õppevahendite ja õppemetoodikate parendamine	Tagada lastele ja noortele süsteemne ning jätkusuutlik õppekava toetav tugipunktide võrgustik.	MTÜ Lilli Looduskeskus MTÜ Tähetorn Orion MTÜ Tipu Looduskool Viljandi Huvikool MTÜ Loodi Mõisa Looduskeskus RMK Soomaa Looduskeskus
4.3.4.	Viljandi jäätmejaama arendamine	Viljandi jäätmejaama seadmete ja tehnoloogia kaasajastamine, mille abil paranevad jäätmete liigiti kogumise võimalused. Keskkonnateadlikkuse tõstmine elanikkonna hulgas.	Viljandi linnavalitsus kohalikud omavalitsused
4.3.5.	Mustla jäätmejaama rajamine	Jäätmemajanduse korrastamine on oluline panus jätkusuutliku majanduse edendamisse.	Viljandi vallavalitsus
4.3.6.	Mulgi valla jäätmejaama rajamine	Jäätmemajanduse korrastamine on oluline panus jätkusuutliku majanduse edendamisse.	Mulgi vallavalitsus
4.3.7.	Viiratsi ja Kolga-Jaani jäätmete kogumispunktide laiendamine ja renoveerimine	Jäätmemajanduse korrastamine on oluline panus jätkusuutliku majanduse edendamisse	Viljandi vallavalitsus
4.3.8.	Suure-Jaani ja Võhma Jäätmejaamade arendamine	Komposteerimisväljaku väljaehitamine, Olustvere keskkonnajaam varjualuse ehitamine.	Põhja-Sakala vallavalitsus

4.4. Sotsiaalteenuste arendamine ja kättesaadavuse parandamine

Nr	Tegevus	Selgitus	Vastutaja/partner
4.4.1.	Laste turvakoduteenuse arendamine	Viljandimaa lastel ei ole täna piisavalt kohti, kuhu on lapsel võimalik iseseisvalt pöörduda.	Viljandimaa Omavalitsuste Liit kohalikud omavalitsused
4.4.2.	Täiskasvanute turvakodu teenuse ja varjupaigateenuse arendamine	Täiskasvanute turvakodu ja varjupaigateenuse osutamise arendamine.	Viljandi linnavalitsus kohalikud omavalitsused
4.4.3.	Munitsipaallemispindade arendamine sh sotsiaaleluruumide rajamine	Omavalitsused vajavad elamispindasid, kuhu on võimalik paigutada vähekindlustatud ja sotsiaalset tuge ning nõustamist vajavaid isikuid ja peresid.	kohalikud omavalitsused
4.4.4.	Kõpu Hooldekodu rekonstrueerimine Kõpu Sotsiaalteenuste Keskuseks	Sotsiaalhoolekandeteenuste ja avalike teenuste keskuse rajamine inimeste iseseisva elu, toimetuleku ja oma kodus hakkamasaamise toetamiseks.	Põhja-Sakala vallavalitsus
4.4.5.	Avalikele teenustele parema juurdepääsu tagamine	Põhja-Sakala vallamaja sotsiaalosakonna juurdeehitus.	Põhja-Sakala vallavalitsus
4.4.6.	Puuetega ja psüühilise erivajadustega inimeste võimalikult kaua oma kodus elamise toetamine	Omavalitsused saavad abivajajatele pakkuda erinevaid tugiteenuseid (isiklik abistaja, tugiisik, hooldusteenus jne) ja kodukohandamise võimalust, et nad saaksid võimalikult kaua kodus toime tulla. Avatud tugiteenuste arengut toetavad erihoolekandeteenused: toetatud elamise teenus, igapäevaelu toetamine, toetatud töötamine. Ennetus ja õigeaegne isikukeskne abi võimaldab vältida/lükata edasi vajadust asutusepõhise hoolduse järele.	kohalikud omavalitsused Sotsiaalministeerium erihoolekandeteenuste osutajad mittetulundusühingud
4.4.7.	Põhja-Sakala valla sotsiaalhoolekandetasutuste investeeringud	* Pilistvere hooldekodu renoveerimine * Lõhavere Ravi- ja Hooldekeskus SA laiendamine	Põhja-Sakala vallavalitsus